

STAVČNI ČLENI

Stavčni členi so: osebek, povedek, predmet in prislovno določilo.

POVEDEK IN OSEBEK:

Sta glavna stavčna člena. Po povedku se vprašujemo: kaj kdo dela ali kaj z njim je. Po osebkcu pa se vprašujemo: kdo ali kaj. Povedek in osebek sta lahko iz ene ali več besed.

POVEDKOVO DOLOČILO:

To ni samostojni stavčni člen, ampak samo del zloženega povedka.

Npr.: Luka leži v postelji.

Luka lezi.

PREDMET:

Je stavčni člen po katerem se vprašujemo: koga - česa, komu - čemu, koga - kaj, o kom - čem, s kom - čim + povedek.

PRISLOVNO DOLOČILO:

Je stavčni člen, po katerem se sprašujemo:

- p. d. kraja: kam, kod, kje
- p. d. časa: kdaj
- p. d. vzročnosti:
 - a) vzroka: zakaj
 - b) namena: čemu
 - c) pogoja: pod katerim pogojem
 - d) dopustitve: kljub čemu
- p. d. načina (lastnosti):
 - a) pravega načina: kako
 - b) primere: kako
 - c) posledice: kako
 - d) mere: koliko
 - e) ozira: glede na kaj

PRILASTEK:

Je del stavčnega člena po katerem se vprašujemo: kakšen, kateri, čigav, koliko. Poznamo levi in desni prilastek. Če pa se kateri od teh dveh ujema z odnosnico tudi v spolu, sklonu in številu, pa sta to L in D ujemalni prilastek. Odnosnica pa je glavni oziroma pomenski del samostalnika.

POVEDKOV PRILASTEK:

Po njem se vprašujemo z vprašalnico: kakšen (kateri, čigav) ter povedkom in osebkcu oziroma predmetom. Povedkov prilastek ne izraža stalne lastnosti osebkcu ali predmeta, ampak samo lastnost v trenutku glagolskega dejanja.